

Stanowisko ORA w Warszawie z dnia 28 września 2018 roku w sprawie propozycji Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie zmian gwarancyjnego charakteru tajemnicy adwokackiej

Wobec informacji o planowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości zmian w Kodeksie postępowania karnego, według których prokurator samodzielnie, bez konieczności wydania postanowienia sądu, będzie mógł decydować o **uchyleniu tajemnicy adwokackiej** w trakcie postępowania przygotowawczego, Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie wyraża stanowczy sprzeciw wobec planowanych rozwiązań.

Tajemnica adwokacka nie jest przywilejem adwokata a prawem osoby, która adwokatowi powierza, często intymne i osobiste, informacje. Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie nieustannie przypomina, że *„tajemnica adwokacka jest ustanowiona w interesie Klienta, który powierzając ją adwokatowi musi mieć pewność, że wszystkie przekazane przez niego informacje zostaną użyte tylko i wyłącznie w jego interesie. Jest ona gwarancją prawa Klienta do rzetelnego procesu, prawa do obrony oraz prawa do prywatności, które chronione są na gruncie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i norm prawa międzynarodowego. Prawa te nie mogą istnieć, jeśli zaufanie Klienta do adwokata jest naruszane możliwością zwolnienia z tajemnicy adwokackiej”¹.*

W tym sensie tajemnica adwokacka jest nieodzownym elementem **prawa do obrony obowiązującego w każdym kraju zachodniego kręgu cywilizacyjnego**. Zakres informacji podlegających ochronie rozciąga się na wszystkie informacje, jakie adwokat otrzymał od klienta w trakcie lub w związku ze świadczeniem pomocy prawnej².

Zachowanie tajemnicy adwokackiej jest nieograniczonym w czasie **obowiązkiem** adwokata o charakterze moralnym, ustawowym i prawnomiędzynarodowym zaś brak poszanowania obowiązku zachowania tej tajemnicy musi ograniczać się do sytuacji absolutnie wyjątkowych, mieć charakter szczególny i być stosowany jako instrument ostateczny.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie od dwóch lat zauważa lawinowy wzrost liczby prób zwalniania adwokatów i aplikantów adwokackich z tajemnicy adwokackiej czy nawet z tajemnicy obrończej. W większości przypadków próby te były i są nieudane. **Niezawiste sądy** zwracają bowiem uwagę na to, że wnioski urzędu prokuratora są niedostatecznie uzasadnione lub że nie wykazano, że dana okoliczność nie może zostać wykazana na podstawie innego dowodu (co wynika z aktualnego brzmienia art. 180 § 2 kpk).

Zgodnie z proponowanymi przez zapowiadaną nowelizacją rozwiązaniami rola sądu ograniczy się do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora o zwolnieniu adwokata lub aplikanta adwokackiego z tajemnicy. Zażalenie skierowane do sądu nie wstrzyma jednak wykonania zaskarżonego postanowienia i niewątpliwie będzie dochodziło do sytuacji, w której prokurator będzie dążył do przesłuchania zwolnionego przez siebie z tajemnicy adwokata jeszcze przed rozstrzygnięciem zażalenia przez sąd. Prokurator tymczasem nie dysponuje przymiotem niezawisłości i jest w oczywisty sposób zainteresowany jak najszybszym pozyskaniem informacji objętych tajemnicą, nawet kosztem interesu jednostki.

¹ Zob. uchwała Naczelnej Rady Adwokackiej nr 44/2018 z dnia 09.06.2018 r. tak też: uchwała nr 15 Krajowego Zjazdu Adwokatury z dnia 26.11.2016 r., uchwała nr 3 Zgromadzenia Izby Adwokackiej w Warszawie z dnia 13 maja 2017 roku)

² zob. art. 6 ust. 1 i 3 ustawy – Prawo o Adwokaturze, por. wyrok Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Sakhnovskiy przeciwko Rosji z dnia 14/09/2009 skarga nr 21272/03, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-91130>, sprawa Campbell i Fell przeciwko Wielkiej Brytanii z dnia 28 czerwca 1984 roku, skargi nr 7819/77; 7878/77, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>, Wyrok Trybunału Sprawiedliwości (UE) z dnia 26 czerwca 2007 r. sygn. akt C-305/05, ZOTSIS 2007/6B/I-5305

Należy zatem ocenić, że proponowana zmiana ma na celu ominięcie niezbędnej w państwie demokratycznym kontroli sądowej wniosków o zwolnienie z tajemnicy adwokackiej. Potencjalne przyspieszenie postępowania, jako wartość w procesie karnym nie może się realizować kosztem naruszenia podstawowych praw i wolności obywatelskich.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie apeluje o niezwłoczne zaprzestanie prac legislacyjnych i jednocześnie przypomina, iż każda próba zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej adwokata lub aplikanta adwokackiego będzie wiązać się z odpowiednią reakcją samorządu adwokackiego.